

Asia: VN/25733/2021-OKM-334

Lausuntopyyntö valtioneuvoston selontekoluonnokseksi - Uutta suuntaa Suomen digitaaliseen kompassiin

Tavoite 1 - Suomi kehittyy demokraattisena ja sivistyneenä yhteiskuntana digitalisoituvassa maailmassa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on keskeinen ja arvokas polarisoituvassa maailmassa. Avaintulosten toteutumiseksi olisi hyvä tunnistaa tutkimuslaitosten rooli yhteiskunnallisen päätöksenteon tiedontuottajana.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksessa 2 olisi hyvä painottaa, että tutkimuksen tietovarantojen säilyttäminen ja uusien tutkimustietovarantojen kerryttäminen varmistetaan julkisen talouden haasteista huolimatta.

Tavoite 2 - Yhteiskunnan toimijoiden kyky omaksua ja soveltaa uusia ja kehittyviä teknologioita kestävästi ja tuottavasti on vahva.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksessa 2 tunnistetaan kehittämis- ja innovaatiotoiminnan merkitys sillanrakentajana tutkimuksen ja käytännön välillä. Perustutkimuksen lisäksi tarvitaan soveltavaa tutkimusta ja yhteiskehittämistä innovaatioiden kaupallistamiseksi ja tutkimustulosten skaalaamiseksi käytäntöön.

Avaintulos 3 osalta olisi hyvä kuvata toimenpiteitä, joilla varmistetaan julkisen hallinnon osaamisen transformaatio samalla kun tavoitellaan merkittäviä tuottavuussäästöjä.

Tavoite 3 - Suomi on edelläkävijä digiosaamisessa ja teknologia-alan kehityksessä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksissa on ansiokkaasti tunnistettu korkeatasoisen ja monipuolisen tutkimuksen merkitys innovaatioiden mahdollistajana. (Digitaaliset) Tutkimusinfrastruktuurit ovat välineitä soveltavan tutkimuksen tekemiseen ja innovaatioiden luomiseen. Tärkeää varmistaa, että, niiden ylläpitoon ja kehittämiseen on riittävästi resursseja.

Tavoite 1 - Datan saatavuus ja laatu sekä datanhallinnan infrastruktuuri tukevat yritysten arvonluontia ja ratkaisujen skaalautuvuutta.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Muotoilussa hyvä huomioida, että arvonluontia tapahtuu myös julkisella sektorilla. Datan saatavuus ja infrastruktuurit ovat keskeisiä edellytyksiä korkeatasoiselle tutkimukselle, joka mahdollistaa innovaatiot.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksessa 1 nimetään EU:n datapolitiikka, mutta kansallisen tason politiikkaa ei mainita. Onko tunnistettu tarvetta Suomen datastrategialle?

Avaintulos 2 erottuu muotoilunsa osalta joukosta: se on hyvin konkreettisesti, joskin hieman vaatimattomasti mittaroitu muihin verrattuna.

Avaintuloksessa 3 priorisoitujen tietovarantojen lisäksi olisi hyvä huomioida moninaiset toimialakohtaiset tutkimus- ja tilastoaineistot, joilla on merkitystä yritysten arvonnun kannalta. Esim. uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä kuvaavien tutkimus-, seuranta- ja tilastotietojen priorisointi kehittäminen mahdollistaa huoltovarmuuden ja innovaatiot Suomen kannalta merkittäväillä toimialoilla. Tutkimusdata on FAIR-periaatteiden mukaisesti vastuullisesti avointa.

Tavoite 2 - Tietoliikenneyhteydet ovat kattavat, turvalliset ja kestävät.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 3 - Palvelin- ja laskentainfrastruktuurit ovat energiatehokkaita ja vastaavat julkisten palveluiden, yritysten ja tutkimuksen tarpeita.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on erittäin tärkeä. Pääsy tehokkaisiin laskentaresursseihin ei ainoastaan tehosta tutkimusta vaan on perusedellytys tutkimuksen tekemiselle.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Huomioitavaa, että datanhallinta vaatii muutakin kuin supertietokoneita. Investointien lisäksi tulee panostaa pitkäjänteisesti datanhallinnan ratkaisuihin, jotka tukevat laadukkaan datan ylläpitoa ja tuottamista.

Pelkkä datakeskusten rakentaminen ei luo Suomeen datataloutta ja kilpailukykyisiä ekosysteemejä. Tarvitsemme osaamista, kyvykykyksiä ja rohkeaa riskinottoa riippumatta siitä missä datakeskukset sijaisivat.

Tavoite 1 - Digitalisaatio ja dataperustainen arvonluonti etenee yrityksissä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulos 3 kuvataan, että on tärkeää tuoda lisää nopeutta ja ketteryyttä tutkimuksen ja kehitystyön tulosten viemiseen markkinoille yritysten kautta. Tätä voitaisiin parantaa madaltamalla tutkimuslaitoksissa syntyvien innovaatioiden kaupallistamista esim. tutkimuslaitoksen holding-yhtiön kautta.

Tavoite 2 - Yritysten tuottavuus ja kilpailukyky paranee uusien teknologioiden onnistuneen käyttöönoton myötä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulos 2 tunnistaa ansiokkaasti T&K-yhteisöön yritysten kilpailukykyyn edistäjänä. Tämän toteuttamiseksi on syytä korostaa yritysten mahdollisuutta hyödyntää tutkimuslaitosten, julkisten

toimijoiden ja data-avaruuksien kautta syntyviä turvallisia ja yhteentoimivia testi- ja dataekosysteemejä sekä tutkimuslaitosten yhteiskäyttöisiä infrastruktuureja, pilottilinjoja ja demonstraatioympäristöjä.

Tavoite 1 - Digitaaliset julkiset palvelut toimivat yhteentoimivina palvelukokonaisuuksina mahdollistaen sujuvan asiointin ja korkean tuottavuuden.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulos 2 tiedon liikkuvuuden esteiden purkaminen ja lainsäädännön kehittäminen on erittäin tärkeää, jos halutaan hyötyä tekoälystä ja automaatiosta. Yrityksiltä, yhteisöiltä ja kansalaisilta tulisi kerätä sama tieto vain kerran ja käyttää sitä eri viranomaistehtäviin, tilastointiin ja tutkimukseen. Nykytilassa lainsäädäntö hidastaa tai estää kokonaan viranomaisten välisen tietojenvaihdon. Avaintuloksessa olisi hyvä tunnistaa myös nykyisen rahoitusmalliin liittyvät haasteet ja esittää niihin ratkaisuja.

Avaintulos 3 osalta prosessien uudistamisessa yli organisaatio- ja hallinnonalarajojen on huomioitava, että tehtävien luonne määrittää arkkitehtuuriratkaisut ja digitaaliset ratkaisut: tutkimuslaitokset tarvitsevat erilaisia kyvykkyyksiä kuin perusrekisteriviranomaiset.

Tavoite 2 - Julkinen hallinto hallitsee yhteiskunnan keskeisten toimintojen datan, teknologian ja infrastruktuurit turvallisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti varmistaen yhteiskunnan toimivuuden kaikissa tilanteissa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoitetta olisi syytä täydentää niin, että julkisen hallinnon yhteisten ratkaisujen rinnalla tunnistetaan myös toimialakohtaiset ratkaisut ja kansainvälisissä projekteissa toimivien tutkimuslaitosten erityistarpeet. Yhteiset ratkaisut ja korotettu tietoturva ovat useimmiten tarkoituksenmukaisia, mutta ne eivät saa estää tutkimuksen tekemistä.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Digitaalisen suvereniteetin osalta voisi todeta, että sen toteuttaminen on merkittävä kustannuskysymys eikä välttämättä tarkoituksenmukaista jatkuvuuden kannalta.

Tavoite 3 - Julkinen hallinto toimii tuottavasti tekoälyä sekä uusia digiteknologioita hyödyntäen.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulos 2 huomioitava, että julkisen hallinnon datan lisäksi vastuullisesti avattu tutkimuslaitosten data mahdollistaa tekoälyratkaisujen hyödyntämisen.

Poikkihallinnollinen johtaminen ja yhteistyö

Ovatko siinä esitetyt digitalissaation johtamisen ja yhteistyön periaatteet perusteltuja osia osana Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Luonnoksessa todetaan, että digitoimistolla ei ole ollut yhteistä resursointia, mikä on toimeenpanon kannalta olennainen kysymys. Poikkihallinnollisen johtamisen rakenteet tulee varustaa selkeällä resursoinnilla, toimeenpanovastuulla ja tutkimus- ja asiantuntijaorganisaatioiden systemaattisella osallistumisella. Poikkihallinnollisuuden tulee ulottua tulos- ja talousohjaukseen.

Digikompassin tavoitteiden ja avaintulosten kokonaisuus

Puuttuuko digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista yleisesti jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Luonnos on laaja ja strategisesti kattava, mutta käytännön toimeenpanossa kaikkea ei voida edistää yhtä aikaa ja samalla intensiteetillä, koska julkisen sektorin taloudellinen liikkumavara on selvästi pienentynyt.

Toimeenpanon onnistumisen kannalta olisi tärkeää priorisoida tiedon liikkuvuuden esteiden purkaminen ja yhteentoimivuus. Poispriorisointia emme pidä tarpeellisena, mutta kokonaisuudessa tulisi tehdä selvempiä valintoja toimeenpanon ensimmäisistä painopisteistä yhteiskunnan kokonaisuute edellä.

Tuloksellisuuden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Mitä mittareita tunnistatte tavoitteiden ja avaintulosten etenemisen mittaamiseen?

Mittareiden tulee painottaa todellista käyttöönottoa ja vaikutuksia, ei pelkästään suunnitelmia tai hankemääriä.

Miten digikompassin vaikuttavuutta tulisi Suomen tasolla mitata?

Vaikuttavuutta voisi mitata sillä, parantaako digikompassi aidosti tuottavuutta, turvallisuutta, tiedon laatua, yhteentoimivuutta, tutkimus- ja innovaatiokykyä sekä kansalaisten ja organisaatioiden palvelukokemusta. Vaikuttavuusmittareina voisi käyttää muun muassa julkisen hallinnon prosessien läpimenoaikoja, tietojen uudelleenkäyttöä, kriittisten palvelujen toimintavarmuutta, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan data- ja laskentakyvykkyyksiä sekä sitä, syntyykö avoimista ja yhteentoimivista tietovarannoista uusia palveluja, tutkimustuloksia ja liiketoimintaa.

Toimintaympäristön kuvaus

Geopoliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö

-

Turvallisuus ja resilienssi

-

Kriittiset teknologiat ja innovaatiot

Kriittisten teknologioiden joukkoon voisi kuvata myös tutkimusinfrastruktuureihin kytkeytyvät sensorointi-, mittaus- ja data-alustakyvykkyydet.

Hyvinvointi ja yhteiskunnalliset muutokset

-

Digitalisaation ja datatalouden sääntely

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

Automaatio, datatalous ja tekoäly eivät skaalaudu ilman yhteisiä tietomalleja, metatietoja, sanastoja ja rajapintoja.

Uudet teemat

Tekoäly

-

Turvallisuus

-

Hyvinvointi

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Digikompassin kokonaisuus

Miten arvioisit digikompassia kokonaisuutena?

Digikompassin päivitysluonnos on kokonaisuutena ajankohtainen ja strategisesti oikeansuuntainen. Sen vahvuuksia ovat toimintaympäristön kuvaus, tekoälyn, turvallisuuden ja yhteentoimivuuden vahvistunut asema sekä datan merkityksen tunnistaminen.

Ylätasoisien kuvauksen kääntöpuolena on heikko sovellettavuus. Jotta digikompassi toimisi paremmin ohjaavana dokumenttina, jatkovalmistelussa olisi hyvä täsmentää sen konkreettista toimeenpanoa, mittareita, vastuita ja rahoitusta sekä vahvistaa tutkimuslaitosten, tutkimusinfrastruktuurien ja tutkimusdatan roolia.

Muut kommentit

Mikäli kommentti ei sovellu lomakkeen muihin asiakohtiin, voit jättää sen tähän.

-

Hanhela Topi
Luonnonvarakeskus